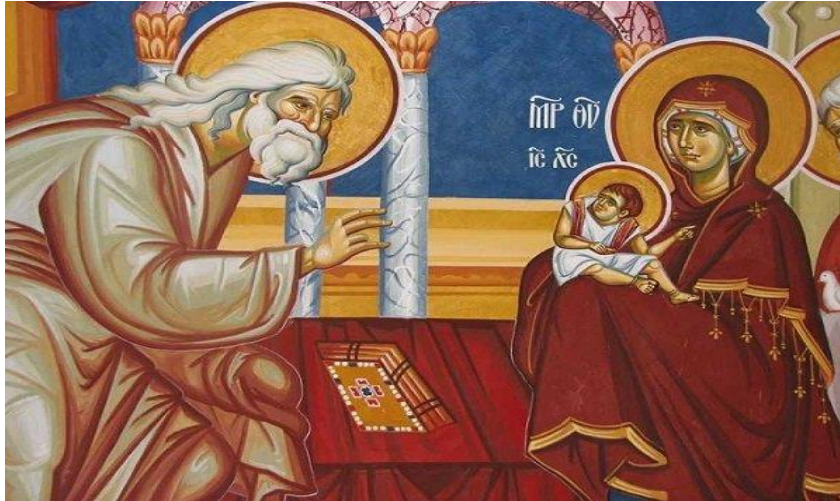

Η Υπαπαντή του Σωτήρος.

Γράφει ο Σπυρίδων Κ. Τσιτσίκος, Αν. Καθηγητής Ψυχολογίας της Θρησκείας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Οι βιομηχανικές μας κοινωνίες αδυνατούν σήμερα να φανταστούν την αξία που είχε το φως για τούς πρωτόγονους. Προχριστιανικά το σκοτάδι, ο χειμώνας και η λεχώνα εθεωρούντο πράγματα δαιμονικά (ακάθαρτα), που έπρεπε με τη Μαγεία να εξορκιστούν. Αντίθετα, η άνθηση της Φύσης, της Γης (πρβλ. γυναίκα: η αναγέννηση της μητέρας σε παρθένα), του αέρα και της φωτιάς, ήταν κάτι το επιθυμητό (άρα και θεϊκό).

Οι Ειδωολάτρες (φυσιολάτρες, αστρολόγοι, μάγισσες) είχαν αφιερώσει πολλές γιορτές για να τιμήσουν το φως (Ηλιο, Σελήνη), που συμβολιζόταν με τη φωτιά-φλόγα (κερί). Μεταξύ αυτών εξέχουσα θέση κατείχε η Candlemas η Imbolog (<imbolc = μέσα στη μήτρα), χρονικό σημείο στις αρχές Φεβρουαρίου (<februa = λωρίδα από γιδοτόμαρο) μεταξύ χειμερινού ηλιοστασίου και εαρινής ισημερίας, όπου ο Ήλιος βρίσκεται στον αστερισμό του Ιχθύος, δηλ. το μέγλωμα (ενδυνάμωση) του φωτός μετά τη σκοτεινιά του χειμώνα. Την αύξηση του φωτός παρομοίαζαν με την περίοδο της γαλακτοτροφίας του βρέφους (Oimeic). Στην Pennsylvania (ναός του Marmot), αρχικά από Σκώτους Κέλτες και Γερμανούς, πίστευαν ότι αν ο σκαντζόχοιρος (η ο ασβός) γυρίσει και δει στις 2/2 τη σκιά του, θα ξαναμπεί στη φωλιά του για άλλες 6 εβδομάδες, γιατί θα συνεχιστεί ο χειμώνας. Στη γιορτή ετιμάτο η τρίμορφη (της ποιητικής έμπνευσης, του σεξ-γέννησης και της έμπυρης σφυρηλάτησης της σιδηροτεχνίας) θεά της φωτιάς Brigit (ως

κύκνος) και ο Παν (Luprecalia = γιορτή των λύκων), ενώ γίνονταν ζωοθυσίες με όργια (οι ιερείς χτυπούσαν με γιδοτόμαρα ξεγυμνωμένες γυναίκες, για να γίνουν γόνιμες!), εφόσον στον εξωχριστιανικό κόσμο το σεξ περιβαλλόταν από tabu.

Αν, όμως, το φυσικό φως είχε τόση αξία για τον σαρκικό άνθρωπο, πόση άραγε θα πρέπει να έχει το πνευματικό φως για τον πνευματικό; Λέγοντας πνευματικό φως, εννοούμε όλο εκείνο το πλέγμα αξιών, που δίνει νόημα και σκοπό στη ζωή μας. Από τη στιγμή που ο άνθρωπος συνειδητοποίησε τον εαυτό του (homo sapiens), από τότε έχουμε την εμφάνιση του ανθρωπίνου πνεύματος.

Ο Χριστιανισμός προς αντιμετώπιση της Κτισιολατρίας και του Γνωστικισμού καθιέρωσε πανηγυρικά τη γιορτή της Υπαπαντής ως την πανανθρώπινη αποδοχή του Χριστού – Φωτός. Η Υπαπαντή, ως προφητική διακήρυξη του θεοδόχου ιερέα Συμεών για το «σωτήριον» του Θεού (Ενανθρώπηση), μαρτυρεί την πρώτη επίσημη εμφάνιση του Βρέφους Ιησού στο κοινωνικό Του περιβάλλον.

Ο Χριστός, ως ο προαιώνιος (δημιουργικός) Λόγος του Φωτός, έλαμψε με την Ενσάρκωσή Του στους ανθρώπους (Επιφάνεια), που ως «κατ' εικόνα» Του, καθρεφτίζονται (κρίνονται) πάνω Του (βλ. αυτογνωσία). Έτσι, ο Χριστιανισμός ήθελε να πει στους Παγανιστές ότι όπως ανέμεναν τον Ήλιο, να αναμένουν τον Χριστό, όπως Τον πρόσμενε και τελικά αξιώθηκε να Τον πάρει στην αγκαλιά του ο δίκαιος Συμεών. Με τον τρόπο αυτό, η Εκκλησία συνδύαζε το φυσικό φως (Ήλιος) με το πνευματικό (Χριστός), αντικαθιστώντας τη λατρεία της κτίσης (Φύσης) με τη λατρεία του Κτίσαντα (Δημιουργού Θεού).

Η ανθρώπινη σοφία (lumen naturale) διχάστηκε απέναντι στο πρόσωπο του Χριστού. Με την ανατολή του άστρου των Χριστουγέννων άλλοι σκοτείνασαν (Ιούδας, διώκτες, άθεοι, υλιστές, αιρετικοί) και άλλοι φωτίστηκαν (Τρεις Μάγοι, απ. Παύλος, διάσημοι επιστήμονες και Φιλόσοφοι) ψυχοπνευματικά, σύμφωνα με την προφητεία (Λουκ. 2, 34).

Στο παρελθόν, οι διάφορες Θρησκείες αποδέχτηκαν ως Φώτα τους δικούς τους Μύστες (Βούδδας = φωτισμένος). Σήμερα η New Age επιχειρεί να εκμεταλλευτεί την Candlemas για έναν νεο-ειδωλολατρικό Οικο-Φεμινισμό. Όμως, οι δύο Διαθήκες (περιστερές), αποδεικνύουν καθαρά τη θεότητα του

Χριστού. Ολόκληρη η Π.Δ. αποτελεί προτύπωση (σκια) της αποδοχής του μεσσιανικού Φωτός. Αντί της θυσίας του Μονογενούς Υιού του Θεού, οι Εβραίοι πρόσφεραν τότε στον Ναό τον πρωτότοκο γιο τους με τη μορφή των θυσιών καθαρών ζώων· αντί του «παρθενικού τοκετού» της Μητροπαρθένου εξάγνιζαν τελετουργικά τις λεχώνες με καθαρούς (σαράντισμα: 40 = μέσος όρος μιας γενιάς), εφόσον το σεξ εθεωρείτο ως μίasma.

Αγαπητική αποδοχή του Χριστού σημαίνει πίστη σ' Αυτόν. Και πίστη σημαίνει εσχατολογική «έξοδο» (Ek–stase) «εις Θεού υπάντησιν», αλλά και εφαρμογή του Νόμου Του (υπ-ακούω), που είναι η αγάπη του «πλησίον» (δηλ. η Εκκλησία). Αποδεχόμενος ο Θ. Πατέρας τον Υιό και ο Υιός τον Πατέρα, ακούει και κάθε άνθρωπο (φτωχό, χήρα, ορφανό, ταπεινό, φυλακισμένο). Η αποδοχή των άλλων (συγκατάβαση: empathy), γυναικών, παιδιών σαν το Θείο Βρέφος και γερόντων σαν τον δίκαιο Συμεών και την προφήτισσα Άννα, ως εικόνων του Φωτός, εξαγιάζει την οικογένεια, τις κοινωνικές – επαγγελματικές σχέσεις, το Έθνος και όλη την ανθρωπότητα.

Η Ορθοδοξία αρνείται τόσο τη μητριαρχικότητα του Παγανισμού, όσο και την πατριαρχικότητα του Ιουδαϊσμού. Στην αναίμακτη θυσία, όπου ο Υιός προσφέρει το Σώμα Του (Εκκλησία) στον Θ. Πατέρα (ευδοκία), ο πιστός θυσιάζει την ψυχή και το σώμα αντί των δύο (βλ. 2 φύσεις του Χριστού) τρυγόνων (= παρθένων). Έτσι, μέσα στο μυστήριο της Θ. Ευχαριστίας όχι μόνο μπορούμε να αγκαλιάσουμε τον Χριστό, αλλά και να Τον γευτούμε σωματικά (θεοδόχοι). Αν ανοίξουμε την καρδιά μας σ' Αυτόν, θα γεμίσουμε από (πνευματική) χαρά (cum summa laetitia), μεγαλύτερη από εκείνη του κοινού τοκετού: «Βρέφος βλέπω και Θεόν μου γνωρίζω, βρέφος θηλάζον και τον κόσμον διατρέφον, βρέφος κλαυθμηρίζον και κόσμω ζωήν και χαράν χαρίζόμενον» (Κύριλλος Ιεροσολύμων).

Τέλος, η αποδοχή του Χριστού ευεργετεί την (προσωπική και κοινωνική) υγεία και τον πλανήτη μας, εφόσον η γιορτή καθιερώθηκε το 542 εξαιτίας μιας επιδημίας πανώλους και ενός σεισμού στην Κων/πολη, «ίνα υπαντήση ίλιος ο Θεός τοις τότε κατατρεχομένους υπό των συμφορών εκείνων» (Παύλος Διάκονος).